

NOD:s lägesbild

LÄGESBILD OM VISSA SÄRSKILT UTSATTA GRUPPER PÅ FLYKT

Juni 2022

Introduktion

Personer som har erfarenheter av diskriminering, eller tillhör grupper som riskerar att utsättas för diskriminering, är särskilt utsatta i flyktingsituationer. Denna lägesbild syftar till att lyfta situationen för några av dessa målgrupper. I denna lägesbild har organisationer som arbetar med och för målgrupperna fått stå i fokus och bidra med sina perspektiv.

Svaren som lägesbilden redogör för ska därför betraktas som nedslag i dessa organisationers perspektiv och erfarenheter, snarare än svar som är generaliserbara för alla som möter de olika målgrupperna. Utöver organisationernas lägesbilder sammanfattas först ett antal offentliga aktörers uppdrag och ansvarsområden ifråga om flyktingmottagandet från Ukraina.

Sammanfattning

Myndigheters insatser och uppdrag

Flera myndigheter har fått uppdrag som handlar om att sammanställa och sprida information med anledning av Rysslands krig mot Ukraina. Den 1 juli 2022 träder ny lagstiftning i kraft som innebär att Migrationsverket kan anvisa kommuner att anskaffa och driva boenden för personer som söker skydd enligt massflyktsdirektivet. Sveriges Kommuner och Regioner lyfter fram att rättsläget kring vilka sociala insatser som faller inom socialtjänstlagen och vilka som faller inom Migrationsverkets ansvar är otydligt.

- Länsstyrelserna driver webbplatsen informationsverige.se med bland annat information om vad massflyktsdirektivet innebär i praktiken.
- Barnombudsmannen har i uppdrag att föra löpande dialog med civilsamhället och bidra till att sprida barnanpassad och korrekt information.
- MUCF har tagit fram en landningssida där information om offentliga sektorns och civilsamhällets olika roller i krisen samlas.

Civilsamhällets perspektiv

Mottagandet av personer med funktionsnedsättning

Bristen på information är ett återkommande tema. Det råder osäkerhet kring vilka rättigheter personer med funktionsnedsättning har enligt massflyktsdirektivet, samt ett underskott på tillgänglig information om hur dessa individer kan tillgodogöra sig sina rättigheter. Det råder brist på tillgänglighetsanpassade boenden, och personer med olika typer av funktionsnedsättning hamnar ofta i boenden som bidrar till ytterligare isolering. En annan fråga som lyfts är möjligheterna att få tillgång till hjälpmedel, och vilken typ av hjälpmedel och utrustning som räknas som vård som inte kan anstå.

- Funktionsrätt Sverige upplever att deras dialog med myndigheter fungerar bra och de blir bemötta med intresse och respekt.
- Personer med funktionsnedsättning kan behöva stöd för att komma ut på arbetsmarknaden. Om dessa stödåtgärder saknas blir kraven på försörjningsstöd högre.
- Kommunikativt stöd, exempelvis bildstöd, behövs för att göra information tillgänglig för personer med kognitiva eller intellektuella funktionsnedsättningar.

HBtQI-personer

Hbtqi-personer kan i vissa fall redan innan ankomsten till Sverige ha en pågående fysisk och psykisk ohälsa på grund av diskriminering, våld och stigma i Ukraina. Transpersoner från Ukraina lyfts av RFSL fram som en särskilt utsatt grupp. Det finns en stor oro hos målgruppen att bli utsatt för diskriminering och våld i Migrationsverkets boenden och i kontakten med myndigheter generellt. Därför ordnar många hbtqi-personer boende genom privata lösningar och drar sig för att ha kontakt med myndigheter.

- RFSL lyfter att det finns fall där ärenden med samkönade par med olika medborgarskap inte behandlats som familjeärenden av Migrationsverket.
- Newcomers är RFSL:s verksamhet för nyanlända, papperslösa och asylsökande. Denna verksamhet har anpassats för att inkludera personer på flykt från Ukraina och Ryssland.

Romer på flykt

Romer på flykt från Ukraina riskerar att möta diskriminering vid hjälpinsatser och gränsövergångar, på grund av strukturell och historisk diskriminering och rasism. Detta skapar förtroendeklyftor och rädsla för myndigheter och att utsättas för rasism och våld i Migrationsverkets boenden. Den romska kvinnoorganisationen Trajosko drom bidrar bland annat med samhällsvägledning och stöd till de romer som kommer till Sverige från Ukraina.

- Trajosko drom lyfter fram att det saknas stöd och resurser för de organisationer som arbetar med särskilt utsatta grupper.
- Romer i Ukraina har blivit föremål i omfattande ryska påverkanskampanjer, där desinformation sprids via sociala medier.

Metod

Materialet som ligger till grund för denna lägesbild består i huvudsak av information insamlad genom samtal eller mejlkontakt med civilsamhällesorganisationer som på olika sätt möter eller arbetar med grupper med erfarenhet av att utsättas för diskriminering, eller grupper som kan riskera att utsättas för diskriminering.

Även om förfrågningar gått ut till flera organisationer har svarsfrekvensen varit relativt låg. Därför har de aktörer som svarat och bidragit med sina erfarenheter och perspektiv fått stort utrymme i lägesbilden. Utöver intervjuer med civilsamhällesorganisationer har information även hämtats från statliga myndigheters hemsidor, samt i vissa fall genom möten med tjänstepersoner.

Innehåll

Myndigheters insatser och uppdrag	5
Migrationsverket.....	5
Sveriges Kommuner och Regioner	6
Barnombudsmannen.....	6
MUCF	7
Länsstyrelserna.....	7
Civilsamhällets perspektiv	8
Mottagandet av personer med funktionsnedsättning	8
HBTQI-personer.....	11
Romer på flykt	13
Avslutande ord	14
Materialinsamling	15

Myndigheters insatser och uppdrag

Sammanfattning

Flera myndigheter har fått uppdrag som handlar om att sammanställa och sprida information med anledning av Rysslands krig mot Ukraina. Den 1 juli 2022 träder ny lagstiftning i kraft som innebär att Migrationsverket kan anvisa kommuner att anskaffa och driva boenden för personer som söker skydd enligt massflyktsdirektivet. Sveriges Kommuner och Regioner lyfter fram att rättslaget kring vilka sociala insatser som faller inom socialtjänstlagen och vilka som faller inom Migrationsverkets ansvar är otydligt.

- Länsstyrelserna driver webbplatsen informationsverige.se med bland annat information om vad massflyktsdirektivet innebär i praktiken.
- Barnombudsmannen har i uppdrag att föra löpande dialog med civilsamhället och bidra till att sprida barnanpassad och korrekt information.
- MUCF har tagit fram en landningssida där information om offentliga sektorns och civilsamhällets olika roller i krisen samlas.

Migrationsverket

Migrationsverket har för närvarande ansvaret för att upphandla bostäder till skyddsökande i situationer där de befintliga bostäderna inte räcker till. Den 1 juli [träder en ny lagstiftning i kraft](#) som ska möjliggöra för Migrationsverket att anvisa kommuner, som då får ansvaret för anskaffning och drift av boenden för personer som fått skydd enligt massflyktsdirektivet. Migrationsverket kommer fortsatt att ha huvudansvaret för mottagandet av dessa personer, men syftet med lagen är att förhindra att vissa kommuner får ett mycket större ansvar än andra. Fördelningen ska ske enligt en nyckel som ska ta hänsyn till bland annat kommunens befolkningsstorlek och hur många asylsökande som kommunen redan tagit emot.

[Migrationsverket har ansvaret för boende för personer som söker skydd i Sverige](#) enligt massflyktsdirektivet. Det innebär att de personer som sökt skydd enligt massflyktsdirektivet och valt att bo hos privatpersoner eller genom andra privata lösningar när som helst kan vända sig till Migrationsverket för att få hjälp med boende. Detta kan dock innebära att man tilldelas ett boende som ligger på en annan ort än den man tidigare bott på.

Migrationsverket beskriver på sin hemsida att den som har särskilda behov kan ha rätt till anpassat boende. Detta kan exempelvis gälla personer med fysisk eller psykisk ohälsa, hbtqi-personer och personer med funktionsnedsättning. Genom att beskriva sina behov i kontakten med Migrationsverket kan myndigheten hitta lämpliga boenden.

Sveriges Kommuner och Regioner

Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, har inte någon formell krisledningsroll. Däremot följer de utvecklingen och har fortlöpande kontakt med myndigheter, där SKR lyfter de behov som kommuner och regioner har. SKR tar även fram information som särskilt rör kommuner och regioner med anledning av situationen i Ukraina och hur den påverkar Sverige.

SKR lyfter fram att det råder osäkerhet kring vilka myndigheter som har ansvar för sociala insatser när det gäller mottagandet av personer som behöver anpassade boenden. Detta kan gälla till exempel hjälp och stöd i hemmet. SKR understryker att rättsläget är otydligt kring vad som faller inom Migrationsverkets ansvarsområde och vad kommunerna ska ansvara för enligt socialtjänstlagen. Den utredning som pågår i frågan, ”Ett ordnat initialt mottagande av asylsökande”, Dir. 2021:71, lämnade ett delbetänkande i slutet på maj 2022 och kommer lämna ett slutbetänkande i februari 2023.

Inför att den nya lagstiftningen träder i kraft den 1 juli, där Migrationsverket kommer kunna anvisa kommuner att ordna och driva boenden, har SKR lyft fram kommunernas behov av ersättningar. SKR har hemställt om, och lyft i yttrandet över lagförslaget, att kommunerna kommer att behöva få ersättning för anpassade boenden och andra sociala insatser, utöver kostnaderna för boenden.

Barnombudsmannen

I slutet av mars fick Barnombudsmannen i uppdrag att föra en löpande dialog med berörda aktörer inom civilsamhället, i syfte att utbyta kunskap om situationen för barn och unga. Syftet är också att nå ut med barnanpassad och korrekt information, med utgångspunkt från barns rättigheter. Vid behov ska Barnombudsmannen erbjuda stöd till både civilsamhällesorganisationer, kommuner och myndigheter i arbetet med att anpassa information riktad till barn.

MUCF

Sedan Rysslands invasion av Ukraina inleddes har MUCF fått i uppdrag att, inom ramen för sin ordinarie verksamhet, sprida information till det civila samhällets organisationer och samverka med andra myndigheter till följd av flyktingsituationen.

Utöver detta har myndigheten fördelat 30 miljoner kronor till civilsamhällesorganisationer för att förstärka arbetet med att hjälpa människor på flykt. Dessutom öppnade MUCF en extra ansökningsrunda inom EU:s ungdomsprogram Erasmus+ Ungdom. Syftet var att möjliggöra att ge stöd åt projekt som till exempel kan ge stöd åt flyktingmottagande, stöd i migrationsprocessen, integrationsinsatser, arbete mot desinformation och källkritik, europeiska värderingar och demokrati. Myndigheten har tagit fram en landningssida, [Kriget i Ukraina](#), där information om offentliga sektorns och civilsamhällets olika roller i krisen samlas.

Länsstyrelserna

Länsstyrelserna driver webbplatsen [informationsverige.se](https://www.informationsverige.se). Denna hemsida syftar till att ge information och samhällsvägledning till den som är asylsökande eller nyligen har fått uppehållstillstånd i Sverige. I och med mottagandet från Ukraina har webbplatsen uppdaterats med en särskild sida för att bland annat ge information om vad massflyktsdirektivet innebär. På sajten finns också verktyget "Lära svenska" som är en digital kurs för språkträning.

Civilsamhällets perspektiv

Mottagandet av personer med funktionsnedsättning

Sammanfattning

Bristen på information är ett återkommande tema. Det råder osäkerhet kring vilka rättigheter personer med funktionsnedsättning har enligt massflyktsdirektivet, samt ett underskott på tillgänglig information om hur dessa individer kan tillgodogöra sig sina rättigheter. Det råder brist på tillgänglighetsanpassade boenden, och personer med olika typer av funktionsnedsättning hamnar ofta i boenden som bidrar till ytterligare isolering. En annan fråga som lyfts är möjligheterna att få tillgång till hjälpmedel, och vilken typ av hjälpmedel och utrustning som räknas som vård som inte kan anstå.

- Funktionsrätt Sverige upplever att deras dialog med myndigheter fungerar bra och de blir bemötta med intresse och respekt.
- Personer med funktionsnedsättning kan behöva stöd för att komma ut på arbetsmarknaden. Om dessa stödåtgärder saknas blir kraven på försörjningsstöd högre.
- Kommunikativt stöd, exempelvis bildstöd, behövs för att göra information tillgänglig för personer med kognitiva eller intellektuella funktionsnedsättningar.

Funktionsrätt Sverige beskriver att frågan om mottagandet av flyktingar från Ukraina, och särskilt personer med funktionsnedsättning, är komplex och tar mycket tid och resurser. Den första tiden efter Rysslands invasion låg huvudsakligt fokus på hur situationen för personer med funktionsnedsättning såg ut i Ukraina, men organisationen har nu skiftat fokus till hur mottagandet av flyktingar med funktionsnedsättning ser ut i Sverige.

Fungerande dialog med myndigheter

Funktionsrätt uppger att dialogen med ansvariga myndigheter fungerar väl och att de märker att frågan om förutsättningar för personer med funktionsnedsättning har börjat lyftas av flera myndigheter. Organisationen upplever att de av myndigheterna möts av en vilja att lyssna och ta in kunskap, att det finns en insikt om att detta är en kunskapslucka som behöver tätas.

Funktionsrätt Sverige understryker vikten av att det arbete som görs nu, där funktionsrättsperspektivet lyfts in i flyktingmottagandet, inte endast görs med nuvarande situation i åtanke. Arbetet behöver också leda till en långsiktig förändring. Då flyktingströmmarna tycks mattas av finns det nu en risk att det arbete som påbörjats

läggs åt sidan, vilket vore olyckligt. Mottagandet från Ukraina har tydliggjort behovet av exempelvis tillgänglighetsanpassade boenden. Detta är ett område där långsiktiga lösningar behöver komma på plats.

Bristen på tillgänglig information

Informationsbristen är en punkt flera organisationer som NOD varit i kontakt med under våren återkommande lyft. Organisationer som Sveriges Stadsmissioner och Svenska kyrkan konstaterar att bristen på tillgänglig och begriplig information är påtaglig och får många konsekvenser. Det saknas tydlig information om vad massflyktsdirektivet innebär ifråga om möjlighet att ta del av mediciner, hjälpmedel, stöd och anpassningar. Även för personer och organisationer i Sverige som vill hjälpa denna målgrupp är informationen otillgänglig.

Funktionsrätt Sverige lyfter också att ett problem är att individers eventuella behov av stöd, läkemedel och anpassningar inte fångas upp vid ankomst. Ansökan om uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet görs i ett digitalt formulär som inte ställer några frågor om denna typ av behov. Detta innebär också att det mänskliga mötet med en handläggare på Migrationsverket uteblir, vilket är det sammanhang där frågor om funktionsnedsättningar och behov av stöd annars ställs. På vissa av Migrationsverkets boenden fångas dessa behov upp vid ankomst och personer kan få hjälp att exempelvis besöka en vårdcentral. På andra anläggningsboenden och i privata boendelösningar görs inte detta, och det kan ta väldigt lång tid innan personer i behov av vård eller stöd får tillgång till detta. Detta tycks hänga ihop med förflyttningen av ansvaret för boende från Migrationsverket till kommunerna. Resultatet blir att de första veckorna i Sverige ser väldigt olika ut beroende på var man befinner sig.

Bristen på tillgänglighetsanpassade boenden

Ifråga om boende tycks det råda brist på tillgängliga boenden och personer med olika funktionsnedsättningar fastnar ofta i den första boendelösningen de hamnar i. Ett annat problem är att personer med funktionsnedsättningar ofta hamnar i isolerade situationer, på boenden som ligger långt ifrån vård och annan service. Detta försvårar etableringen för dessa personer. Detta är något som även Svenska Kyrkan har lyft i flera olika sammanhang.

Funktionsrätt Sverige menar att det är tydligt att funktionsrättsperspektivet saknas i planeringen och upphandlingen av boenden. De menar att det rimligtvis borde finnas en

andel tillgänglighetsanpassade boenden upphandlade i förväg för att möjliggöra ett adekvat mottagande av personer med funktionsnedsättningar.

Tillgången till hjälpmedel

En stor fråga är tillgången till hjälpmedel. Personer under 18 år har rätt till samma vård, habilitering och stöd som andra barn i Sverige. Vuxna personer över 18 år som omfattas av massflyktsdirektivet har dock endast rätt till "vård som inte kan anstå". Detta gör det svårt att veta vilken form av stöd, vård och hjälp personer med funktionsnedsättningar har rätt till.

En fråga Funktionsrätt lyfter som exempel är medicinering för ADHD eller mot psykisk ohälsa: är detta vård som inte kan anstå? Hur ska dessa individer få tillgång till den medicinen? Massflyktsdirektivet verkar också innebära att personer i behov av hjälpmedel såsom rullstol kanske inte har rätt till detta, utan att det faller på civilsamhällets organisationer att förmedla hjälpmedel. Funktionsrätt Sverige frågar sig om detta verkligen är rimligt och lyfter frågan om hur hjälpmedel ska definieras.

Organisationen påpekar också att även om massflyktsdirektivet är formulerat enligt en gemensam europeisk standard så måste Sverige kunna erbjuda ett mottagande som ligger i paritet med de livsvillkor vi själva förväntar oss och i linje med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Detta kopplar återigen an till frågan om bristen på tillgänglig information: individerna som flytt till Sverige behöver förstå sina rättigheter och civilsamhället i Sverige behöver förstå vilka luckor de kommer behöva täcka upp för.

Kommunikativt stöd

En fråga som Funktionsrätt Sverige också lyfter är tillgången till kommunikativt stöd och konstaterar att det digitala inte är tillgängligt för alla. Personer med intellektuell funktionsnedsättning kan behöva bildstöd eller tillgång till lättläst text för att ta till sig information, något som saknas i tillräcklig omfattning i dagsläget.

Tillträde till arbetsmarknaden

Slutligen lyfter Funktionsrätt Sverige utmaningen för personer med funktionsnedsättning att få tillträde till arbetsmarknaden. Organisationer lyfter att det kan krävas stödåtgärder för att den här målgruppen ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden, vilket innebär att det kan bli svårt för dem att klara sin försörjning. Här återkommer problemet med de låga ersättningsnivåerna.

HBTOI-personer

Sammanfattning

Hbtqi-personer kan i vissa fall redan innan ankomsten till Sverige ha en pågående fysisk och psykisk ohälsa på grund av diskriminering, våld och stigma i Ukraina. Transpersoner från Ukraina lyfts av RFSL fram som en särskilt utsatt grupp. Det finns en stor oro hos målgruppen att bli utsatt för diskriminering och våld i Migrationsverkets boenden och i kontakten med myndigheter generellt. Därför ordnar många hbtqi-personer boende genom privata lösningar och drar sig för att ha kontakt med myndigheter.

- RFSL lyfter att det finns fall där ärenden med samkönade par med olika medborgarskap inte behandlats som familjeärenden av Migrationsverket.
- Newcomers är RFSL:s verksamhet för nyanlända, papperslösa och asylsökande. Denna verksamhet har anpassats för att inkludera personer på flykt från Ukraina och Ryssland.

En grupp av flyktingar från Ukraina som riskerar att befinna sig i särskild utsatthet är hbtqi-personer. RFSL och RFSL ungdom har bidragit med underlag för att beskriva deras insatser i mottagandet av denna målgrupp och vad de ser i sina verksamheter. De lyfter att hbtqi-personer i vissa fall redan innan ankomsten till Sverige kan ha en pågående fysisk och psykisk ohälsa på grund av diskriminering, våld och stigma i Ukraina. De understryker att vissa inom gruppen har omfattande behov av hjälp och stöd, medan andra inte har det i samma utsträckning.

Verksamhet

RFSL och RFSL ungdom bedriver sina respektive verksamheter Newcomers och Newcomers Youth. Newcomers är ett nätverk för och med asylsökande, papperslösa och nyanlända hbtqi-personer i Sverige och erbjuder aktiviteter, upplysning och rådgivning.

Tillsammans har de nu startat ett initiativ för ett bättre mottagande, som innebär att de samlar all information och samhällsvägledning som riktar sig till hbtqi-personer i Sverige som flytt från Ukraina. Arbetet har bedrivits i samråd och nära samarbete med bland annat RFSL:s asylrättsjurist som har bidragit med rådgivning till hbtqi-personer som flyr Ukraina och Ryssland. För att säkerställa att hbtqi-personer som flytt Ukraina får information och samhällsvägledning utifrån sina behov och förutsättningar är hemsidan tillgänglig på ukrainska, ryska, engelska och svenska. De har även skapat flygblad med QR-kod som länkar till hemsidan. Dessa finns att ladda ned på ukrainska, ryska och engelska. Målgruppen inkluderas i de lokala Newcomers-verksamheterna runt om i landet och får på så sätt tillgång till ett socialt nätverk och stöd, vilket bidrar till att minska isoleringen.

HBTOI-personer på flykt

RFSL och RFSL ungdom beskriver att gruppen hbtqi-personer som flyr Ukraina i många fall bär på många aspekter av utsatthet. Ofta har dessa personer redan varit internflyktingar i Ukraina en tid och tvingats fly flera gånger. Denna grupp behöver enligt organisationerna särskild tillgång till hälsovård, habilitering, traumabearbetning och socialt stöd.

Organisationerna lyfter särskilt fram transpersoner från Ukraina som en särskilt utsatt grupp, då tillgången till könsbekräftande vård och medicin är osäker och svårnavigerad, bland annat beroende på om behandlingen påbörjats innan flykten. Aktörerna lyfter också fram den särskilda risken för att hbtqi-personer som flyr Ukraina utsätts för människohandel och sexuell exploatering.

Organisationerna lyfter att somliga ukrainska hbtqi-personer i Sverige inte omfattas av massflyktsdirektivet, och då hanteras deras ärenden som typiska asylansökningar. De menar att hbtqi-personer från Ukraina generellt inte har beviljats asyl hittills, och det finns en stor osäkerhet kring hur hbtqi-asylsökandes ärenden kommer att bedömas framöver, om de inte omfattas av direktivet.

Aktörerna beskriver också kontakter med hbtqi-barnfamiljer där det finns flera olika medborgarskap, exempelvis att en förälder har medborgarskap i Ukraina och en i Ryssland. Enligt organisationerna förefaller det som om dessa ärenden inte alltid hanteras och bedöms som familjeärenden av Migrationsverket. I vissa fall har exempelvis samkönade par placerats i olika boenden, men de lyfter att det inte framgår helt klart varför så har skett. Organisationerna har också kontakt med hbtqi-personer och samkönade par från Ryssland, som vittnar om att de utsatts för tortyr och att de placerats i vad de beskriver som koncentrationsläger i Tjetjenien.

Boende och rädsla för att utsättas för diskriminering

RFSL och RFSL ungdom beskriver att de möter en stor oro hos målgruppen att utsättas för diskriminering i Migrationsverkets anläggningsboenden. Av detta skäl väljer många att försöka ordna eget boende, ofta genom att bo hos vänner eller andra hbtqi-personer de fått kontakt med via internet. Detta innebär dock att de riskerar att förlora rätten till dagarsättning om personerna som erbjuder dem boende är bosatta i fel områden. Detta gör att organisationerna lyfter en stark oro för riskerna personerna som tillhör målgruppen är beredda att ta för att försörja sig.

Romer på flykt

Sammanfattning

Romer på flykt från Ukraina riskerar att möta diskriminering vid hjälpinsatser och gränsövergångar, på grund av strukturell och historisk diskriminering och rasism. Detta skapar förtroendeklyftor och rädsla för myndigheter och att utsättas för rasism och våld i

Migrationsverkets boenden. Den romska kvinnoorganisationen Trajosko drom bidrar bland annat med samhällsvägledning och stöd till de romer som kommer till Sverige från Ukraina.

- Trajosko drom lyfter fram att det saknas stöd och resurser för de organisationer som arbetar med särskilt utsatta grupper.
- Romer i Ukraina har blivit föremål i omfattande ryska påverkanskampanjer, där desinformation sprids via sociala medier.

Den romska kvinnoorganisationen Trajosko drom har sedan Rysslands invasion av Ukraina ställt om sin verksamhet för att fokusera på att stödja ukrainska romer på flykt. De lyfter att romer är en särskilt utsatt grupp då de riskerar att få ett diskriminerande bemötande vid hjälpinsatser och gränsövergångar på grund av strukturella hinder och mönster grundade i en historia av marginalisering och exkludering.

Denna historia, men även enskilda individers rasism, skapar även förtroendeklyftor. Röda Korset understryker också risken att romer utsätts för rasism och diskriminering i de boenden de blir placerade i när de kommit till Sverige.

Genom att romer på flykt känner ett förtroende för Trajosko drom kan organisationen verka som brobyggare och vägledare och hjälpa individer och familjer som kommit till Sverige. De arbetar genom sina kontaktnät för att samla in och skicka resurser och förnödenheter och bidra med transporter. I Sverige arbetar organisationen också med stöd och samhällsvägledning.

Trajosko drom lyfter särskilt fram att ukrainska romer är en grupp som är utsatt för omfattande ryktesspridning och desinformation. Ryska påverkanskampanjer sprider desinformation om ukrainska romers relation till staten Ukraina, i vilka romer framställs som en grupp som ska räddas av Ryssland. Enligt Trajosko drom har dessa desinformationskampanjer fått stor spridning och delas på sociala medier bland annat av andra romer i Sverige och Europa.

Slutligen efterfrågar organisationen bättre stöd för att kunna fortsätta arbeta och vara en resurs för romer på flykt.

”Ett problem för oss som civilsamhällesorganisation är att det inte finns några medel för oss i detta arbete. Vi ligger efter med mycket annat (projekt och annan planerad verksamhet) vilket ställer till det för oss, men medel slussas till majoritetssamhällets organisationer och vi kämpar på eftersom det är kris och vi måste ställa upp. Det samma har pågått under pandemin då vi slet på samma sätt med att nå ut till och stötta den romska minoriteten som inte nåddes av övriga samhället, utan att vi själva fick stöd eller hörsammades.”

Organisationen understryker med detta att de fått kämpa under pandemin och känner sig förbisedda ifråga om möjligheten att ta del av särskilda bidrag till civilsamhällesorganisationer.

Avslutande ord

En sammanfattande slutsats är att det råder osäkerhet kring vilka rättigheter personer med funktionsnedsättning har enligt massflyktsdirektivet, samt ett tydligt underskott på tillgänglig information om hur dessa individer kan tillgodogöra sig sina rättigheter. Funktionsrätt Sverige konstaterar att det tar för lång tid innan de som behöver får hjälp med sina mest akuta behov av stöd, medicin och hjälpmedel.

Det kan också konstateras att personer som har erfarenhet av att utsättas för diskriminering känner en oro inför att komma i kontakt med svenska myndigheter och att exempelvis utsättas för diskriminering på Migrationsverkets anläggningsboenden. Detta innebär att personer med dessa erfarenheter i högre grad bor hos privatpersoner.

I arbetet med denna lägesbild har flera aktörer också reflekterat kring att organisationer och personer som inte har vana och rutiner att hantera frågor som rör krig, flykt, trauman och krigsbrott ställts inför en ny verklighet. Att exempelvis ta emot vittnesmål från partner- eller systerorganisationer i Ukraina är tungt och informationen är svår att bearbeta och göra begriplig. Det väcker också frågor om vilket ansvar civilsamhällets organisationer har att samla in och förmedla vittnesmål om krigsbrott och mänskligt lidande.

Materialinsamling

Organisationer NOD inhämtat information från:

- Barnombudsmannen
- Länsstyrelserna
- Migrationsverket
- MUCF
- Sveriges Kommuner och Regioner
- Funktionsrätt Sverige
- RFSL
- RFSL Ungdom
- Röda Korset
- Sveriges stadsmissioner
- Trajosko drom

NATIONELLT ORGAN FÖR DIALOG OCH SAMRÅD MELLAN
REGERINGEN OCH DET CIVILA SAMHÄLLET

För frågor om lägesbilden, kontakta NOD:s kansli (info@nodsverige.se)

